

ACC. N:R M. 12945:1-5.

Landskap:	Skåne	Upptecknare:	Brita Egardt
Härad:	Harjager	Berättare:	Johan Jönsson
Socken:	Dagstorp	Berättarens yrke:	Lantbrukare
Uppteckningsår:	1953	Född år	1883 i Dagstorp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Rackaren..... sid. 1-4.

(foton a' sid 4-5.)

neg. IV:12:81 - IV:12:85.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12945: /

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Rackaren

Rackaren fick inte komma längre in i stugan än i första väggarummet. Det fick inte de fattiga heller. Nederst vid dörren brukade stå en bänk som kallades fattigbänken. Där fick rackaren sitta. En sup skulle han alltid ha när han kom och den fick han i ett särskilt, litet tennmått.

Det hände ibland att rackaren gick till nattvarden men då fick han vänta till sist och i somliga församlingar fick han ~~intax~~ inte dricka ur den vanliga kalken utan de hade en liten extra kalk för honom. Fanns det ingen sådan vändes den vanliga kalken och man lät honom dricka ur ~~haxan~~ foten på denna. (Sagesmannen hade aldrig sett någon sådan extra kalk, ej heller varit närvarande när en rackare gick till nattvarden.)

Rackare i Dagstorp var Nyström. Han skulle sticka ner alla hästar. Det ville ingen göra. Man åt inte hästkött heller. Innan rackaren kom till fanns det en dynggrav i Dagstorp där hästarna släpptes ned och fick självdö. Ny -

ACC. N:R M. 12945:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ström bodde i Söderviddinge och dit till fäladen leddes de gamla hästarna. Han stack dem i bröstet med en kniv och sedan fick de gå tills de dog. Han band dem inte. Och ingen bedövning var det innan han stack.

År 1828 var ett dåligt år och alla gamla hästar leddes till Söderviddinge fälad för att dödas. Där låg då 100 -tals döda hästar. De grävdes aldrig ner utan fick ligga som de föll. Nyström dödade hundar och katter också. Hur detta gick till visste inte sagesmannen. Han kastrerade också hundar och katter. Kattorna sattes ned i ett stövelskaft för att de inte skulle kunna klösas, hundarna la han i en hackelsekista.

Rackaren skulle också vara med vid alla avrättningar och hjälpa skarprättaren att ta hand om kropparna m.m. År 1845 var det en avrättning i Stora Harrie. Det var en Per Nilsson som avrättades. Man tog ut platsen där den skulle ske och folk bildade spetsgård. Barnen var lediga från skolorna för att se på - det var ett folknöje med avrättningar.

ACC. N:R M. 12945:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Man skrämde barnen för rackaren. Man kunde t.ex. säga:

Jag släpper rackaren på dig om du inte är snäll!

Rackaren fick troligen betalning in natura och avlönades på samma sätt som fjärdingsmannen och tingsvaktmästaren.

Nyström hade en som som en tid fungerade som rackare. Han reste emellertid sedermera till Amerika.

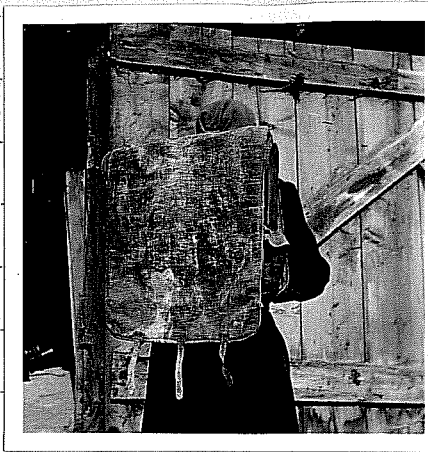
I början på 1900-talet fick Johan Jönsson rackare Nyströms utrustning i sin ägo genom Lars Jönsson. Dvs. en sorts rygg-säck samt den kniv Nyström brukat döda hästarna med. När han kom hem med dessa saker och hans far hörde vad det var fick han inte ta in dem i huset. " Jag vill inte ha nån rackare i mitt hus", hade fadern sagt. Fadern hade ändå tyckt om att samla på gamla saker, sade Jönsson. Johan Jönsson gömde dem emellertid i en kista på loftet utan faderns vetskap. Han ville dock inte ta på sig rackarens ryggsäck för fotografering och han sa att hästkött skulle han aldrig vilja äta.

Landskap: Skåne
Harjager
Härad: Harjager
Dagstorp
Socken: Dagstorp
Uppteckningsår: 1953
Upptecknat av: Brita Egardt
Adress: Lund
Berättat av: Johan Jönsson
Född år 1883 *i* Dagstorp

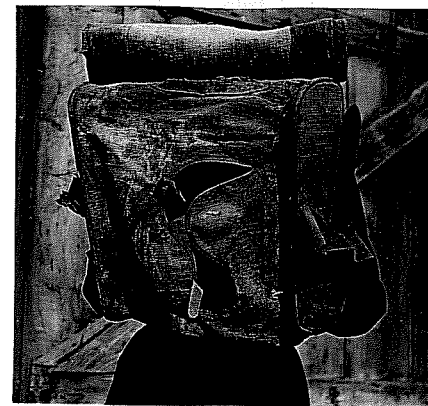
Yrke: Lantbrukare

Adress: Gamlegård (Dagstorp 5)

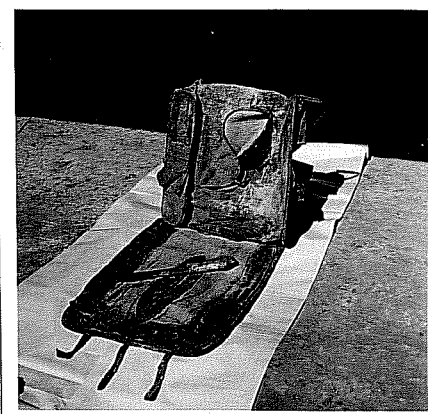
Berättaren stöder sig till en del på gamla dagboksanteckningar av sin fader.

neg. IV: 12:81.

neg. IV: 12:82

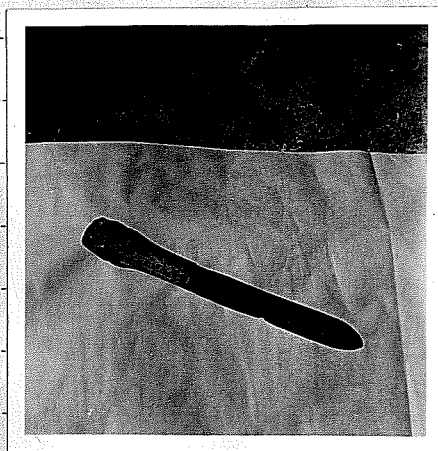
neg. IV: 12:83

Pyggsäck (Tillhö-
de nackventrusträngen)
Konstruktion: Pygstycke
var uppdelat i två
halvor upp mot den övre.
Varje hälft utgör ett
fack.

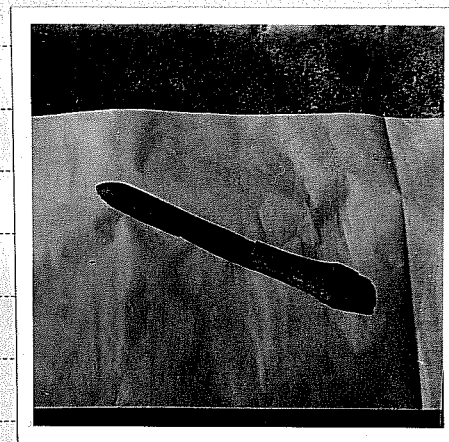
Längd: 45 cm.

Bredd: 40 cm.

Foto: B. A. Persson, 1953.

neg. IV: 12: 84.

neg. IV: 12: 85.

Kniv (tillhörde väskarsutrustningen)

Skafvet utgöres av ett ben, troligen av häst.
Bladet eneggigt.

Helar längden: 36 cm.

Bladets längd: 22,5 cm.

Foto: B. A. Persson, 1953.